

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 12

SEPTEMBER 2015

VISUELE KUNSTE V2

PUNTE: 100

TYD: ONDERWERP 1 en ONDERWERP 2 word gedurende die 2de kwartaal begin en voltooi word: 'n minimum van **6 uur** en 'n maksimum van **24 uur** moet gebruik word. ONDERWERP 2 word onder gekontroleerde omstandighede SLEGS by die skool gedoen.

Die vraestel bestaan uit 13 bladsye.
Hierdie vraestel moet in volkleur gedruk word.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Hierdie vraestel bestaan uit TWEE afdelings:

ONDERWERP 1: BRONBOEK/WERKBOEK/JOERNAAL
ONDERWERP 2: DIE KUNSWERK
2. Beantwoord ALLE vrae in ONDERWERP 1 en ONDERWERP 2.
3. Hierdie eksamen moet deur jou Visuele Kunste onderwyser bekend gestel en gefasiliteer word.
4. In hierdie eksamen sal daar van jou verwag word om die volgende vaardighede te demonstreer:
  - Pas gevorderde benaderings onafhanklik en kreatief toe en genereer idees in reaksie op 'n projekopdrag.
  - Demonstreer 'n gevorderde mate van tegniese vaardigheid deur 'n reeks materiale en tegnieke te gebruik.
  - Skep verbeeldingryke en innoverende kunswerke deur 'n persoonlike en ekspressiewe visuele taal te gebruik.
  - Die vermoë om visuele en konseptuele probleme op te los in die skepping van verbeeldingryke en innoverende kunswerk, met die aanwending van 'n persoonlike, ekspressiewe visuele taal.
  - Bestuur tyd en die werkproses doeltreffend en bied eie werk op 'n professionele manier wat die ekspressiewe en konseptuele impak van die werk versterk.
5. Jou voorbereidende visuele kunste praktiese eksamen vir graad 12 verteenwoordig een van die toppunte van jou Visuele Kunsstudies hierdie jaar.

Jou kreatiwiteit, oorspronklikheid en vaardighede sal op hoë vlak vertoon word. Mag jy dit geniet om hierdie kunswerk te skep en op 'n vars en oorspronklike wyse jou persoonlike ervaring te laat weerspieël.
6. Lees die ADDENDUM met inligting aangaande die werkproses aan die einde van die vraestel.

ONDERWERP 1: BRONBOEK/WERKBOEK/JOERNAAL

Die bronboek vorm 'n belangrike gedeelte van hierdie eksamen. Jy mag by die skool sowel as tuis hieraan werk. Dit verskaf insig oor jou gedagtevorming/idees/siening/menings en alternatiewe wat jy ondersoek het, sowel as ander prosesse wat aanleiding gee tot die finale werk. Jou bronboek behoort jou denkprosesse oor te dra.

Hierdie bronboek MOET duidelik as eksamenstuk gemerk wees en afsonderlik van jou jaarwerk se bronboek aangebied word.

Direkte kopiëring vanuit tydskrifte, internet, ens. is NIE toelaatbaar NIE. Direkte kopiëring van 'n beeld wat nie jou eie is nie, **sal gepeenaliseer word**. Dit is 'n vorm van plagiaat en is onaanvaarbaar.

Groot klem word op die proses van transformasie(verandering) van die bronmateriaal geplaas.

As jy geskikte, ontleende beelde moet gebruik, moet jy dit met jou eie, oorspronklike beelde kombineer om jou eie interpretasie te ontwikkel.

Die bronboek is deel van jou kreatiewe reis tot die ontwikkeling van die finale werk en behoort jou eie oorspronklike beelde te reflekteer om jou eie interpretasie te ontwikkel.

Die volgende is slegs 'n riglyn van dinge wat jy in jou bronboek kan insluit:

- Hierdie eksamenopdrag moet voor in jou eksamenbronboek geplaas word.
- Sluit ten minste EEN geskrewe bladsy van jou voorneme/rasionaal in.
- Sluit minstens VIER bladsye van ondersoek en navorsing vir moontlike benaderings en/of idees in, waarby ingesluit moet wees bronmateriaal soos sketse, tekeninge, foto's, beelde, aantekeninge en navorsing wat jou geïnspireer het. Alle materiale moet verband hou met die ontwikkeling van jou werk en moet jou besluite staaf.
- Dit is belangrik om persoonlike en oorspronklike kreatiewe voorbereidende/komposisionele sketse en tekeninge te skep wat gebaseer is op jou aangeduide bronne.
- Sluit minstens TWEE komposisionele tekeninge/collages/assemblages in.
- Sluit 'n geskrewe nabetraging in (minstens EEN bladsy) oor hoe jy jou projek ervaar, bestuur en voltooi het.
- As jou projek meer proses-georiënteerd is, sluit bewyse in van die kreatiewe proses, met deurlopende dokumentering met behulp van oorspronklike foto's, eksperimente en/of tekeninge.

ONDERWERP 2: DIE KUNSWERK

Die eksamenwerk moet in die teenwoordigheid van die Visuele Kunste-onderwyser in die kunslokaal voltooi word, deur 'n minimum van 6 uur en 'n maksimum van 24 uur te gebruik.

RIGLYNE

1. Daar word van jou verwag om EEN kunswerk in die **praktiese dissipline van jou keuse vir die jaar** te produseer.
2. Jou werk mag aangebied word as 'n enkele stuk, of moontlik in die vorm van 'n diptiek, triptiek of 'n reeks werke wat as een kunswerk gelees word.
3. **Die kunswerk mag NIE uit die klaskamer verwyder word NIE. Dit sal as 'n eksamen-onreëlmatigheid beskou word.**
4. Jy mag die vraestel met jou Visuele Kunste onderwyser bespreek voor die aanvang van die eksamen, maar geen bespreking van werk mag gedurende die eksamentyd plaasvind nie.
5. Daar is geen beperkings op grootte, maar dit moet hanteerbaar en duursaam wees met die oog op vervoer na 'n eksamensentrum, indien die provinsie dit vereis.
6. Onthou die belangrikheid van kunselemente en beginsels soos **lyn, vorm, kleur, tekstuur, toon, ruimte, ritme/beweging, balans, harmonie, verhouding, gradering, verskeidenheid en komposisie.**
7. Daar is geen spesifieke voorskrifte rakende die styl van die werk nie. Dit kan naturalisties, ekspressionisties, dekoratief, simbolies, abstrak, ens. wees.
8. Kies verbeeldingryke onderwerpmateriaal, temas, simbole en metafore om 'n ekspressiewe, emosionele, konseptuele of perseptuele kunswerk te skep.
9. Jy mag ander media inkorporeer om 'n werk in gemengde media te skep in enige van die praktiese dissiplines.

RITME/BEWEGING

Hierdie tema is bedoel om jou te inspireer en is wyd oop vir interpretasie binne jou eie spesifieke dissipline. Jou interpretasie moet die hoogtepunt wees van die kreatiewe proses wat jy in graad 10 begin het.

Hierdie tema kan beskrywend, simbolies of meer metafories wees. Gebruik jou navorsingsmateriaal om 'n oorspronklike en kreatiewe oplossing te vind, en 'n waarlik individuele/persoonlike interpretasie van **Ritme/Beweging** te skep.

Oorweeg die volgende definisies:

Ritme: Die gereelde of afgemete vloei van klank, soos in musiek, gedigte, sekere soorte prosa, of 'n aksie soos dans; ... harmonieuse samewerking van dele van 'n kunswerk; simmetrie.

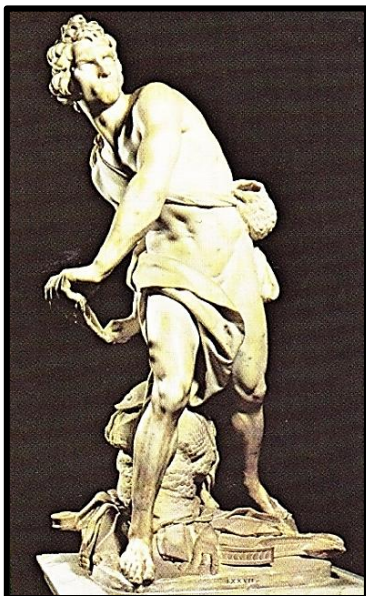
Beweging: Aksie van beweging; verandering; deel van 'n masjien wat beweeg.

Ritme/Beweging: Verwys na maniere om kunselemente te kombineer en sodoende 'n bewuswording van vloei en beweging in 'n kunswerk te skep. Dit kan verkry word deur repetisie, verwisseling of vordering van 'n element.

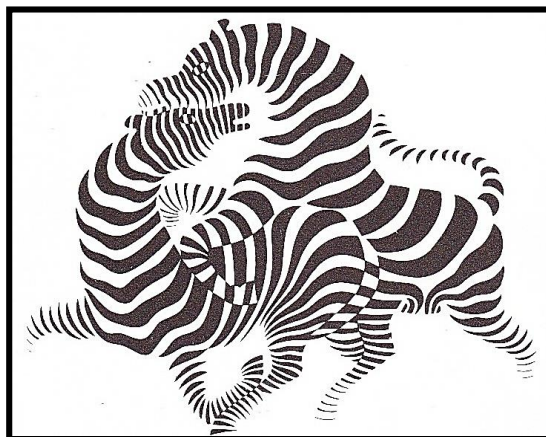
Skilders en beeldhouers en self grafiese kunstenaars het hierdie tema al ondersoek en dit in hul eie manier, toestelle en tyd!

Bestudeer en ondersoek die volgende prente met die doel om inspirasie en verwysing te verkry, maar hou ook in gedagte die betekenis van **ritme en beweging** soos hierbo uiteengesit.

BEWEGING ...

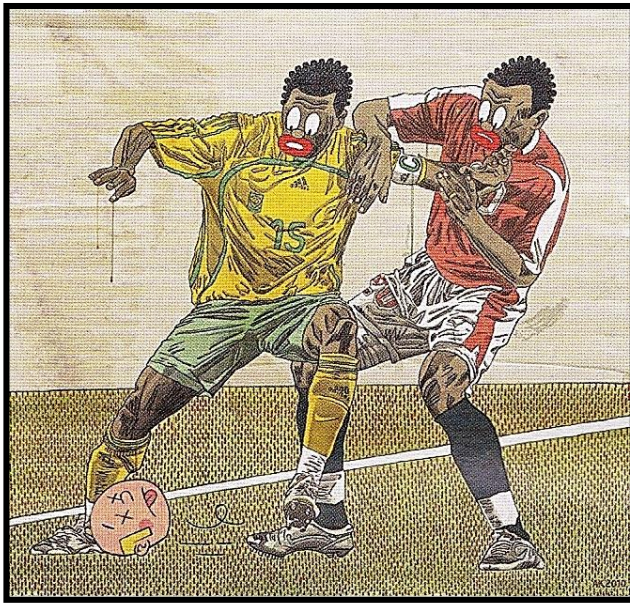
FIGUUR 1: Bernini, **David**, 1623, marmer.

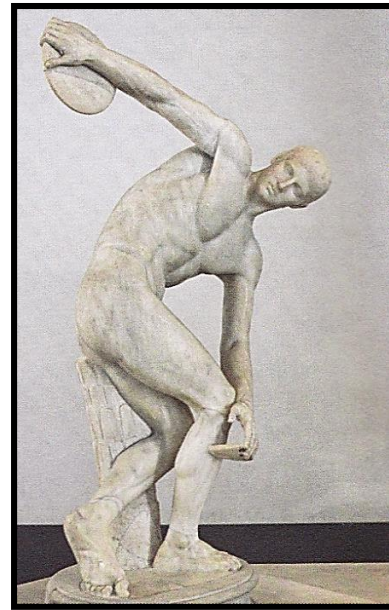
FIGUUR 2: Vasarely, **Zebras**, 1938.

BEWEGING ...

FIGUUR 3: Kenameyer, **ongetiteld**, 1910, ink en akriel.

FIGUUR 4: **Discobolos**, 460–450 VC.

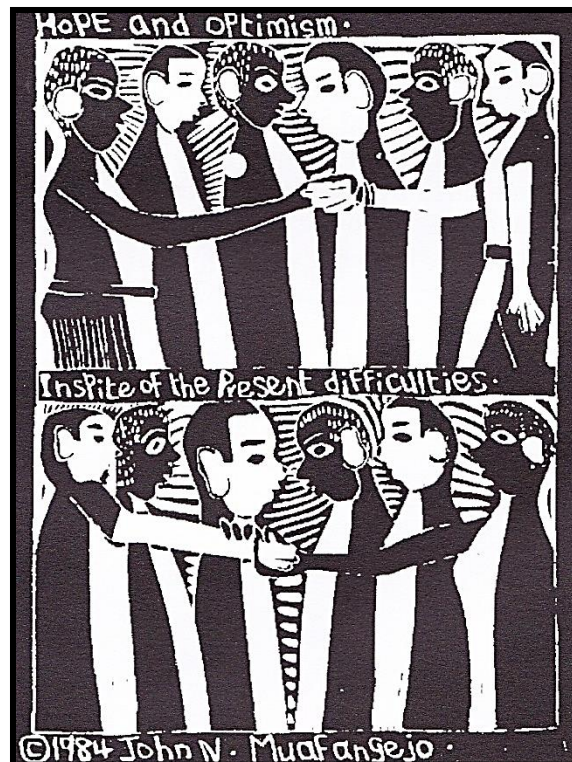
BEWEGING ...

FIGUUR 5: Boccioni, **Die Stad styg**, 1910–11, olie.

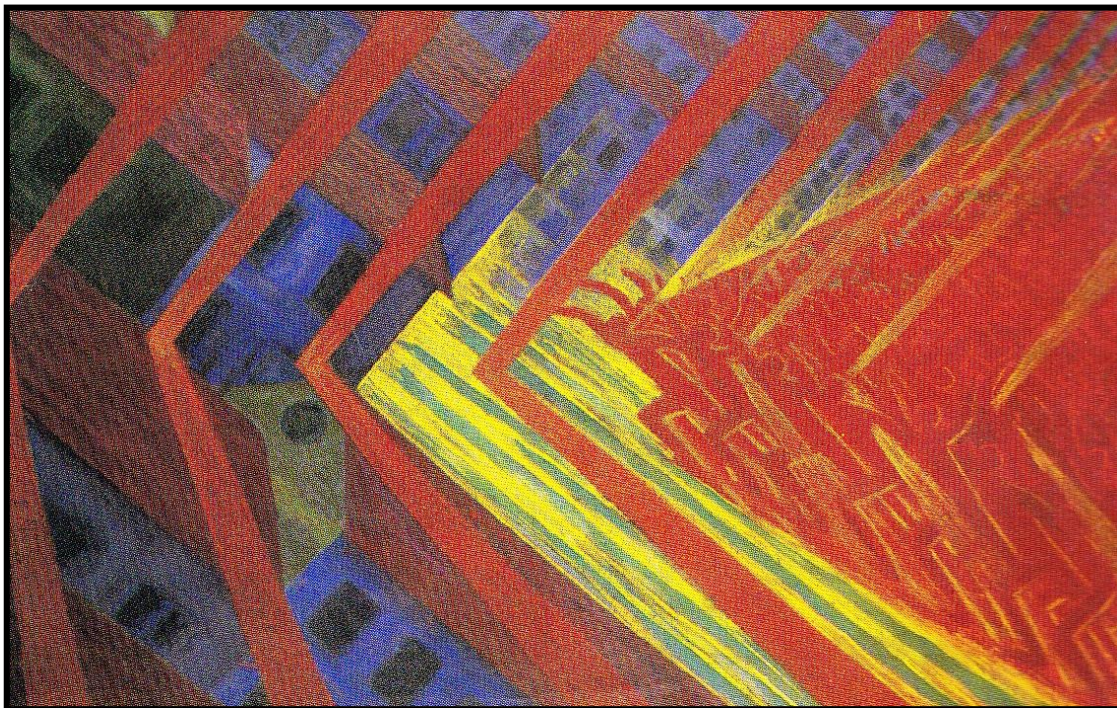

RITME ...

FIGUUR 6: John Muafangejo, **Hoop en Optimisme**, 1984, lino-snit.

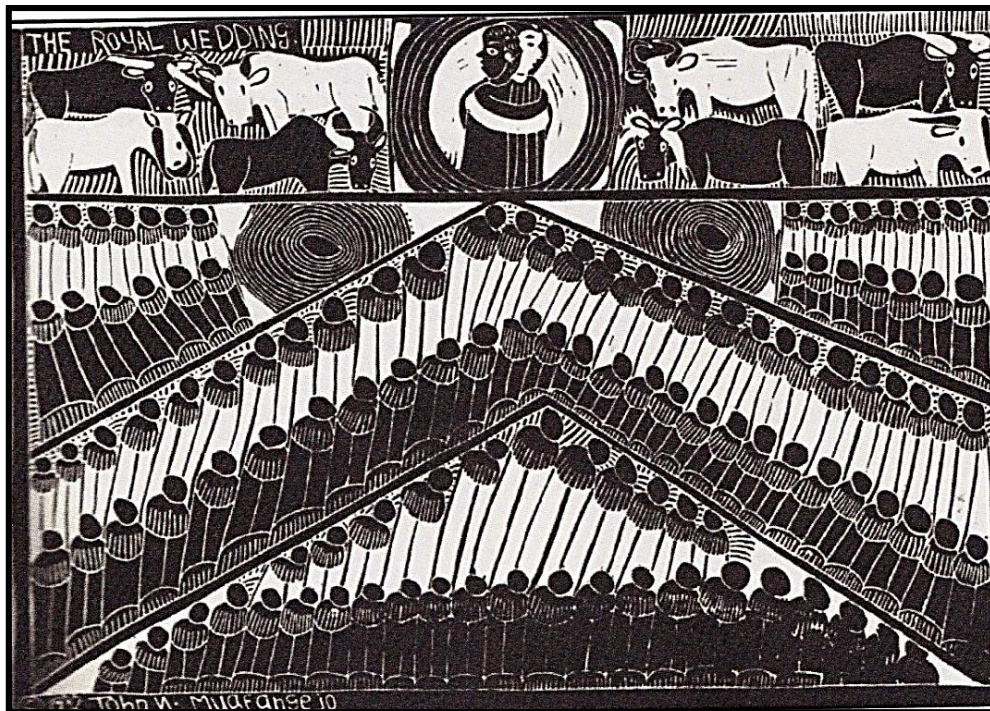
RITME ...

FIGUUR 7: Russolo, **Die Opstand**, 1911–12, olie.

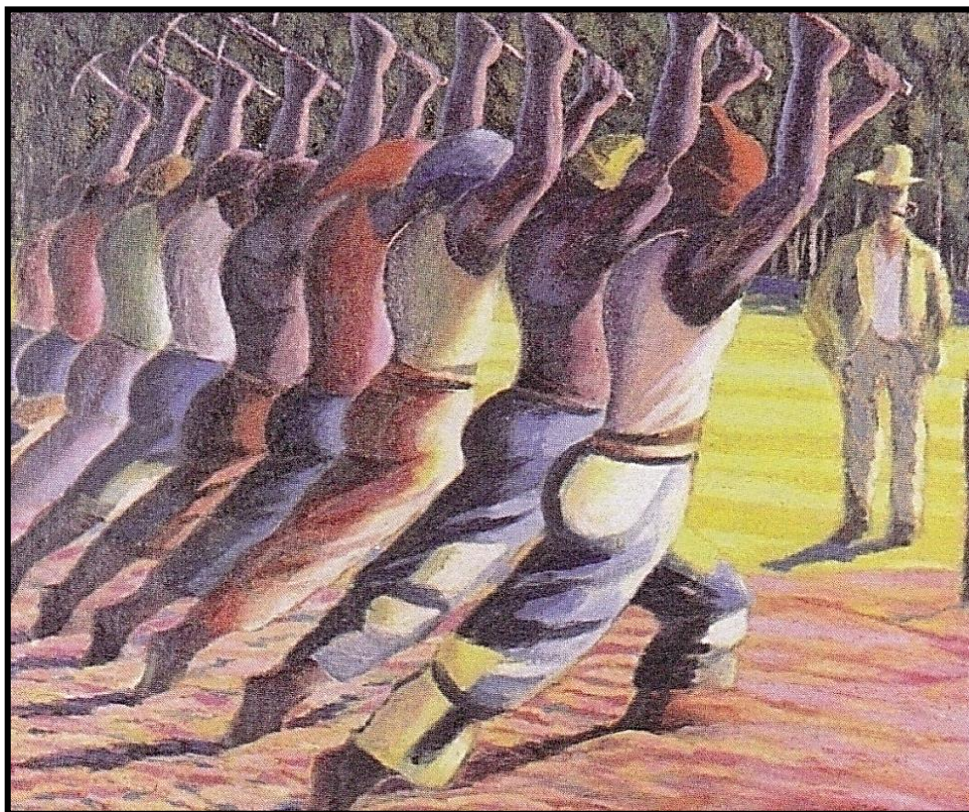

RITME ...

FIGUUR 8: John Muafangejo, **Die Koninklike Troue**, 1982, lino-snit.

RITME/BEWEGING ...

FIGUUR 9: Gerard Sekoto, **Lied van die pik**, 1946, olie op doek.

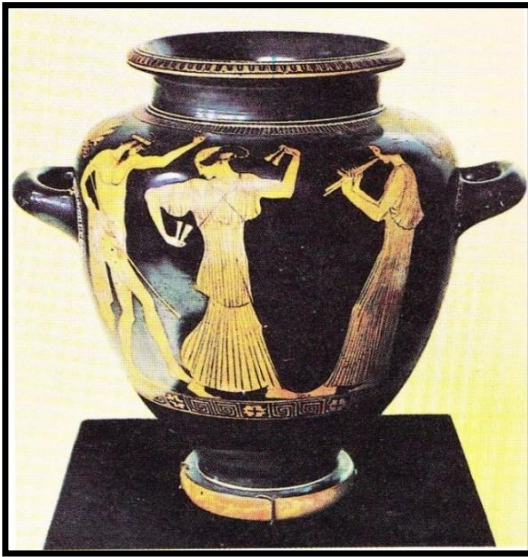
BEWEGING ...

FIGUUR 10: Sarah Ballam, **Ongetiteld**, 1981, pastel.

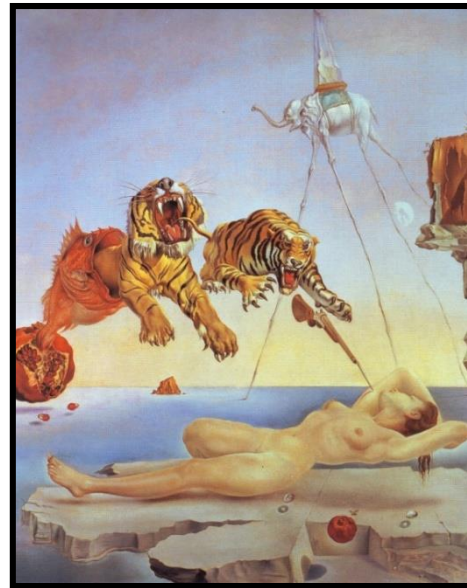
BEWEGING ...

FIGUUR 11: Emil Nolde, **Dans om die goue calf**, 1910, olie op doek.

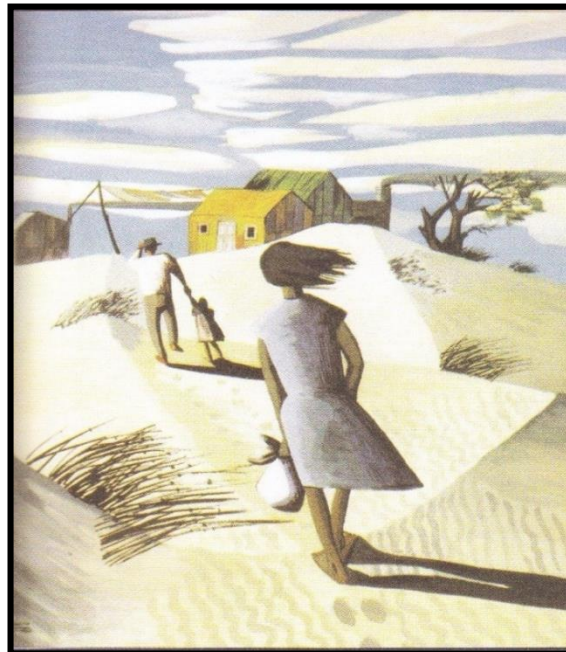

BEWEGING ...

FIGUUR 12: **Rooi figuurware**, c 510–500.

FIGUUR 13: Salvador Dalí, **Droom-vlug-by granaat**, 1944.

BEWEGING ...

FIGUUR 14: Peter Clarke, **Wind waai op die Kaapse Vlakte**, n.d.

Hou in gedagte, die aangehegte prente mag nie as kunsswerke in beide ONDERWERP 1 en ONDERWERP 2 deur jou gebruik word nie! Sou dit gebruik word, moet dit heeltemal nuwe komposisies hê!

Nou moet jy op jou eie interpretasie van Ritme/Beweging reflekteer!

TOTAAL: 100

ASSESSERINGSKRITERIA

MERKERS SAL HIERDIE KRITERIA VIR ASSESSERING GEBRUIK.

ONDERWERP 1: BRONBOEK/WERKBOEK/JOERNAAL

KRITERIA		
Konsep-ontwikkeling	10	
Navorsing, ondersoek en eksperimentering	15	
Proses tekeninge	15	
Aanbieding en oorhoofse indruk	10	
TOTAAL	50	

ONDERWERP 2: DIE KUNSWERK

KRITERIA		
Keuse en gebruik van materiale/tegnieke	10	
Gebruik van formele kunselemente	10	
Algehele indruk van die werk – oorspronklikheid, kreatiwiteit, innovering	10	
Interpretasie en praktiese implementering van navorsing	10	
Voltooing en aanbieding van kunswerk	10	
TOTAAL	50	
GROOTTOTAAL:	100	

FINALE PUNT: ONDERWERP 1 (50) + ONDERWERP 2 (50) = 100

ASSESSERINGSKRITERIA VIR PRAKTIESE WERK (VOO)

Uitstaande	90–100%	Uitsonderlike vaardigheid, rykheid; insiggewende, hoë vaardigheid en kennis wat sterk uitgebeeld is; ondersteun deur 'n ongewone seleksie van relevante visuele verwysingsmateriaal. Uitstaande en oorspronklike aanbieding.
Uitstekend	80–89%	Treffende impak, meeste van bostaande; detail; goed georganiseer en samehangend; afgewerk; vaardighede duidelik; ondersteun deur oorspronklike/ongewone/relevante visuele verwysingsmateriaal; aanbieding is oorspronklik en deurdink. Klein foutjies word bespeur.
Baie goed	70–79%	Goed georganiseer, soos bogenoemde, maar die “glow” en “sparkle” ontbreek; goeie vlak van bevoegdheid en geselekteerde inhoud; ondersteun deur goeie seleksie/relevante visuele verwysing; duidelike sorg en poging aangewend om oorspronklike aanbieding te skep. Aantal teenstrydighede en foute duidelik.
Goed	60–69%	Interessante visuele aanbieding; duidelike intensie; oortuigend; eenvoudige direkte gebruik van medium; toon verstaanbare maar neig ten tye tot stereotipiese reaksie; voldoende seleksie van relevante visuele verwysings; taamlike poging aangewend. Verwarrende/ooglopende teenstrydighede.
Middelmatig	50–59%	Voldoende; voel meganies; afgelei of gekopieer; geringe insig; geen verbeelding; sommige visuele verwysings is nie altyd duidelik gedefinieer nie. Gemiddelde aanbieding. Baie afleibare teenstrydighede.
Onder-gemiddeld	40–49%	Genoegsame materiaal/werke om deur te kom; nie logies gestruktureer nie; sommige insigbeelde; beperkte keuse van inligting; swak tegniese vaardighede kan bydraende faktor wees; karige gebruik van visuele inligting; lomp of nalatige aanbieding. Benodig ondersteuning/motivering om te slaag.
Elementêr	30 – 39%	Visueel oninteressant; nie kreatief; beperkte/swak tegniese vaardighede gebruik; glad nie probeer om inligting op 'n aanvaarbare manier voor te stel nie; min of geen visuele inligting/verwysing; algemene tekort aan toewyding. Benodig ondersteuning/motivering om te slaag.
Swak Nie voldoende	20–29%	Baie min inligting; nie maklik om te besigtig nie; baie min of irrelevante werk /visuele inligting. Geen poging aangewend om werk op 'n aanvaarbare wyse aan te bied nie; algemene tekort aan toewyding/samewerking.
Baie swak Onvoldoende	0–19%	Onsamehangend; irrelevant, baie min of geen werk ; afwesigheid van beperkte vaardighede toegepas. Geen toewyding/samewerking.

ADDENDUM

ONDERWERP 1: BRONBOEK/WERKBOEK/JOERNAAL

- **Daar is geen spesifieke riglyne vir grootte, formaat, uitleg en gevoel en voorkoms van die bronboek nie.**
- Die bronboek moet die proses dokumenteer van begin tot einde.
- Daar moet 'n duidelike skakel wees tussen die geskrewe/visuele inligting in die bronboek en die kunswerk.

ONDERWERP 2: DIE KUNSWERK

Siende dat dit 'n eksamen is, MAG DIE KANDIDAAT NIE DIE KUNSWERK UIT DIE EKSAMENLOKAALVERWYDER NIE. Geen werk mag die eksamenlokaal verlaat nie.

Die kandidaat word aangemoedig om 'n kunswerk te lewer in die medium wat hy/sy in sy graad 12 jaar ondersoek/beproof/gekies het.

'n Suksesvolle kunswerk is 'n kombinasie van konsep en realisasie. Klem moet gelê word op die estetiese kwaliteite en energie van die kunswerk.

Die kandidaat is vry om te kies watter styl hy mee geëksperimenteer het in hy/sy matriekjaar. Hierdie kan insluit naturalisme, ekspressionisme, gestileerd, abstrak, simbolisme ens.

In alle digitale/multimedia/nuwe media werk, moet konsepontwikkeling en realisasie 'n belangrike rol speel.

DONKERKAMER FOTOGRAFIE

- Produseer 'n stel van ten minste 5 foto's wat verband hou.
- Die kandidaat moet al die ontwikkeling van die film en die negatiewe by die skool doen onder die toesig van sy onderwyser/toesighouer.
- Plaas al die kontakbladsye, toetsstrokies en waarnemings van die proses in die bronboek.
- Gee aandag en oorweging aan die voorlegging van die werk.

DIGITALE FOTOGRAFIE

- Produseer 'n stel van ten minste 5 foto's wat verband hou.
- Die digitale grootte moet ten minste A4 in grootte wees.
- Plaas die digitale beelde op 'n skyf (CD) en plaas die CD in die voorkant van die bronboek.
- Handig die bronboek in met ondersteunende inligting, saam met die finale kunswerk(e)
  - Program wat gebruik is bv. Adobe Photoshop 7
  - Alle digitale sagteware prosedures.
  - Hulpmiddels/nutsprogramme wat gebruik is om sy/haar beelde te manipuleer.
- Skenk sorgvuldig aandag aan die voorlegging van die werk.